

De tekst van het achttiengebied

Numeri 6: 22-27

De HERE zegene u en behoede u;

de HERE doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig;

de HERE verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Zo zullen zij Mijn Naam op de Israëlieten leggen, en Ik zal hen zegenen.

יְבָרְכֶךָ יְהוָה, וַיִּשְׁמְרֶכָּ. {ס}

יְאֹר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ, וַיַּחֲנֹךְ. {ס}

יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ, וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם. {ס}

וַיִּשְׂמוּ אֶת-שְׁמִי, עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; וְאָנֹכִי, אֲבָרְכֶם. {ס}

Het Amida is een inspirerend gebed dat onze oudste broer vaak bidt en veel gelijkenis heeft met ons Onze Vader. Jahwe, God, - Gezegend is Hij – wordt er als ‘Vader’, 'Bevrijder, en trouwe ‘Verbondsgod’ aangesproken. De wetten in de schepping tonen die trouw. De Ene; Onverdeelde, Volmaakte, Barmhartige Vader benaderen ze in hun geloof als Koning (Onze vader = avinoe, onze Koning = malekenoe).
Bidden ook wij niet om Zijn Koninkrijk?

Het joodse achttiengebed: hoofdgebed van de synagoge

Het kerngebed van de synagoge wordt het beste getypeerd als één lofprijzing van Jahwe. Een ieder die dit gebed¹ op de lippen neemt roept anderen toe: Alleluia².

TEKST

1. Gezegend Gij, Heer onze God en God van onze vaders. God van Abraham en God van Izaak en God van Jacob. Grote, machtige en ontzagwekkende God,

---

¹ Bidden is een gebod voor de Jood. God dienen met geheel je hart = bidden. Formule is belangrijk als het 'opwinden van een uurwerk', maar hét gebed komt uit het hart! Dat 'opwinden', 'trainen' moet gericht gebeuren... terugkeren naar 'wie groot te maken is' Gezegend., 'vernieuwd', creatief, dynamisch... Wij hebben het gebed nodig, niet God. Gebed is voor de mens, de gerechtigheid is er voor God.

² Alleluia = liturgische uitdrukking uit de psalmen (Ps. 135:3, 106, 111-3, 135, 146-50, 104-6, 113, 115-7, 135, 146-50). Aanzien als een late toevoeging uit de tempeldienst. Gebiedende wijs meervoud wijst op de aansporing.

allerhoogste God, die goede weldaden verricht en alles tot zijn bezit maakt (=malekenoe), die de weldaden van de vaders gedenkt en de zonen van hun zonen een verlosser brengt, terwille van zijn **Naam**³, in liefde. Koning, helper, bevrijder en schild. Gezegend Gij, Heer, **Abraham's schild**.

³ Naam = Aan Mozes werd de naam JHWH bekend gemaakt "De God van Abraham, ...(Ex. 3:6). Doorgaans wordt deze vierlettercombinatie het "Tetragrammaton" genoemd. De klinkers zijn bediscussieerd. Tot aan de verwoesting van de tempel werden de eigen klinkers gebruikt. Dat is duidelijk uit de Lachish brieven, die voor die periode zijn geschreven. Na de tempelvernieling vermeerde men de gebruikelijke uitspraak en werden de klinkers van Adonai, "de Heer" ingevoegd. De Griekse vertalers van de Septuagint lasen op dat moment *Κυριος*, "Heer", Adonai Elohim (Hebreeuws), "Heer God" (Here Here). In de vroege middeleeuwen kregen de vier letters de klinkers van 'adonai' met die verstande dat de J een zachte klinker kreeg (*sjewa*) in plaats van de 'a' (*hataf-patah*). Het werd dan inderdaad Jehowah. De Naam JHWH is van de stam HWH dat 'gebeuren, geschieden, dynamisch zijn' betekent. De werkwoordvorm hifil benadrukt het 'ontstaan geven aan zijn, aan het gebeuren'. Andere titels: Schepper van hemel en aarde (Genesis 14:19, 22), de Schepper van Israël (Jesaja 43:15), de Machtige van Israël (Jesaja 1:24), Hij die continu de wereld regeerde (Jesaja 29:16; 45:9; 64:7; Jer. 27:5; 31:35–36), de Heilige (Jesaja 40:25; Habakuk 3:3), de Herder van Isaraël (Psalm:2; cf. 28:9; Hosea:16), de Rots (Deuteronomium 8: 37; I Samuël 2; II Sam. 22:32; Jesaja. 44:8; Psalm 18:32), de Koning van de vrede, het welzijn en de bevrijding (Jesaja 41:2; 44:6; 52:7), de wetgever (Rechters 8:22–23), de eeuwige (Gr. *o Aionioj* (I Baruch 4:20, 22, 24 = Hebr. *El Olam*), de God van de waarheid (I Esdras 4:40), de levende Goddelijke Majesteit (Ester 16:16; cf. Talmudic Heb. *Ha-Gevurah*), de Koning der goden en de wetgever van die regeren (Ester 14:12), Sovereine Heer (Lat. *Dominator Dominus*; IV Ezra 6:11), die alles schiep (Heb. *Yozer ha-Kol*; Ecclesiasticus 24:8; 51:12), de prijzenswaardige God (*El ha-Tishbahot*), de wachter van Israël (*Shomer Yisrael*), Schild van Abraham (*Magen Avraham*), Rots van Izaak (*Zur Yizhaq*) en de koning der koningen koning (*Melekh Malkhei ha-Melakhim*).

2. Gij zijt machtig voor altijd, Heer, Gij doet doden leven, groot zijt Ge in bevrijden; (die de wind laat waaien en de regen nederdalen), die in verbondenheid het leven onderhoudt, in grote barmhartigheid doden doet leven, vallenden steunt, zieken geneest en geboeiden losmaakt en zijn trouw gestand doet aan hen die slapen in het stof. Wie is als Gij, Heer in **machtige daden**⁴, en wie is U gelijk, Koning, die doodt en doet leven en bevrijding laat uitspruiten. Getrouw zijt Ge in het doen leven van doden. Gezegend Gij Heer, die **de doden doet leven**⁵.

---

⁴Schild van Abraham (Gen 15:1) De machtige daden beginnen in de bijbel met de aartsvaders. JHWH zegt zelf dat Hij Abraham's schild is.

⁵In Deuteronomium 32:39 beseft men al dat er én vergelding én beloning moet zijn. Zie het toch in: ik ben de enige, naast mij is er geen andere god.

Verrijzenis: dit geloof dateert slechts van de Makkabeeën. In de Misjna (Sanhedrin 10:1) en bij Maimonides in zijn 13 principes van het geloof houden de joden de verrijzenis als geloofswaarheid. De uiteindelijke toestand na de dood was vaag voordien (cf. II Sam. 14:14: “Sterven zullen we immers allemaal; we zijn als water dat in de aarde wegvloeit wanneer het niet wordt opgevangen. Zou God niet op middelen zinnen en alles in het werk stellen om zijn balling terug te roepen? “.) In Deut 32:39 beseft men dat er én vergelding én beloning moet zijn: “Ik laat sterven, ik geef leven, ik sla wonden en ik genees. Wanneer ik mijn macht laat gelden is er niemand die redding bieden kan. In die context laat hij opstaan (I Samuël 2:6; cf. II Koningen 5:7). Elia en Elisa doen het voor hem (I Koningen 17:17ff.; II Koningen 4:18ff.). Dat verrijzen gaat verder in genezing van zieken, in morele opbeuring, in opstaan uit de zonde.

Ook Marduk bij de Babyloniërs laat herrijzen. De tekst uit Ezechiël is verreweg het duidelijkste bewijs dat JHWH's bedoelingen en herleven niet te scheiden zijn (Ezedhiel 37:1–14, Rashi trekt die passage door, Sanhedrin 92b doet hetzelfde, JHWH laat zijn volk herrijzen) terwijl Jesaja verwijst naar de lijdende dienaar die in Zijn

3. Heilig zijt Gij en heilig is uw Naam en heiligen loven U elke dag, séla. Gezegend zijt Gij Heer, heilige God.

4. Gij begenadigt de mens met weten en leert de sterveling inzicht, begenadig ons van uwentwege met **weten, inzicht en verstand**⁶. Gezegend Gij, Heer, die begenadigt met weten.

5. Doe ons omkeren, onze Vader, tot uw tora en breng ons nader, onze Koning, tot uw dienst en voer ons in volledige ommekeer terug tot voor Uw **aangezicht**⁷. Gezegend zijt Gij, Heer, die de omkeer wil.

---

lijden JHWH dient (Jesaja 53:8ff). Het oordeel waar Jesaja van spreekt in 26:19 belooft geen vernietiging.

⁶Het inzicht in Gods Naam kan ons verduidelijk hoe kennis 'begenadigt'. IV Ezra 7:62 (132)–70 (140) Joodse verwijzing // Exodus 34:6–7, geeft 7 namen van God. 1. De Medelijdende God, Hij voelt mee zelfs met degene die nog niet geboren zijn, 2. de Barmhartige God, Hij voelt mee met de berouwvolle mens, 3. de Geduldige God, want hij bekommerd zich om degene die zondigen, 4. de Vrijgevige God, want Hij zal eerder geven dan nemen, 5. de God die Rijk is aan vergiffenis, want indien Hij zo niet zou zijn, dan was er in de wereld geen leven mogelijk, 6. de Gulle God; want indien Hij zo ver niet zou gaan in zijn vergevingsgezindheid dan hield het er geen tienduizendste van de mensheid stand, 7 de God Rechter, want indien Hij geen vrijspraak zou geven dan bestond er niet één.

WE WETEN omdat we van JHWH kregen, vandaar 'begenadigd'. Dat weten moeten we ontwikkelen door te leren (uit de TORA), vandaar uit groeit INZICHT en VERSTANDIG HANDELEN, dankbaarheid en lof. Telkens die drie zuilen: Tora, gebed en gemeenschap, dienst, liturgie.

⁷Leven voor Gods aangezicht betekent 'gezegend zijn'. Zegenen = groot maken (van JHWH, door JHWH, in JHWH).

In de Tora leert de mens dat hij de ENE onverdeeld dienen kan en mag omdat het initiatief, ons geschapen zijn in eeuwigheidsperspectief, onze vreugde is. Hem Koning laten zijn dat is het uiteindelijk project. Zo ligt het voor Hem, voor Zijn aangezicht. Als dat ons inzicht kon zijn! Dat is het komen van zijn Rijk, van Onze Vader en Koning.

6. Vergeef ons, onze Vader, want wij schoten te kort, scheld ons kwijt, onze Koning, want wij misdreven; **want kwijtscheldend en vergevend**⁸ zijt Gij. Gezegend zijt Gij, Heer, genadig, die zoveel vergeeft.

7. Zie onze ellende en strijd onze strijd en verlos ons snel, ter wille van uw Naam; want een sterke **Verlosser**⁹ zijt Hij. Gezegend Gij, Heer, Israëls Verlosser.

8. Genees ons, Heer, dan zijn wij genezen; bevrijd ons, dan zijn we bevrijd, want Gij zijt onze lof. en breng ons volle genezing, voor al onze slagen, want God, Koning, een geneesheer, trouw en barmhartig zijt Gij. Gezegend Gij, Heer, die **de zieken**¹⁰ van zijn volk Israël geneest.

Dat moeten we echter telkens weer beseffen. Hierin zit een grondtoon van de Joodse spiritualiteit de TESCHOUWA = ommekeer.

⁸Kwijtscheldend en vergevend = Er zijn **drie stappen: we zondigen** (ongewilde verkeerde daden/ awonot), we misdoen (moedwillige overtredingen/) en rebelleren (opstandige daden). Op de grote verzoendag deed men voor drie dingen: boete (herstel), vasten (trainen) en schuldbelijden (ontvangen, wederzijds). Dit feest duurde 10 dagen. Ze hadden er de handen aan vol.

JHWH schold kwijt wat gewild en ongewild mis was en hij vergaf wat rebellie was wanneer er bewijs was van herstel, ommekeer, door belijdenis en boete: vasten.

⁹ Voor de jood gaat het om de 'geola', waar JHWH de 'goeel' in is. Hier verwijst het gebed naar de situatie van Job. Door zijn vrienden in de steek gelaten, uit zijn rijkdom ontzet... JHWH is hem een 'losser', enkel en alleen door te verwijzen naar de schepping "Waar waart ge wanneer ik de aarde vormde? Stop wat heb je niet allemaal gekregen?". Voor Israël is het nog duidelijker. Hun redding uit Egypte.... De belofte aan Abraham, Izaak en Jakob, voor ons de verlossing.

¹⁰ Het Rijk van God is ook bijbels genezing, lammen, kreupelen, blinden, ... de gekwetste mens, het geknakte riet breekt Hij niet. Dat is al altijd JHWH's bedoeling. Uiteindelijk is om het even welke genezing Gods lof. Hij beschikt de medicamenten, hij beschikt het leven. Hij is een levende God.

9.Zegen voor ons, Heer onze God, dit jaar en **al wat het opbrengt ten goede**¹¹. Geef zegen op het aangezicht van de akker en verzadig ons uit uw goed en zegen ons jaar zoals de goede jaren, Gezegend Gij, Heer, die de jaren zegent.

10.Blaas de grote bazuin voor onze vrijheid en steek op het teken voor de verzameling van onze bannelingen, en **zamel ons tezamen in**¹² uit de vier hoeken der aarde,

De bede steunt op Jeremia 17:14 waar de lof om de bevrijding en de genezing wordt vermeld.

¹¹ De verscheidenheid die het ten goede opbrengt. Vaak zien we zelf niet waartoe iets goed zou zijn. Wanneer we inzien dat God goed is dan wordt dat vaak anders. De grondovertuiging dat JHWH Hemzelf groot maakt in wat hij ons brengt dan groeit de overtuiging dat wat Hij brengt goed is.

Hier is een link naar het "brood voor vandaag"., "het levensonderhoud".. JHWH schiep het groen en de dieren om de mens. Er is genoeg voor iedereen

¹² De bazuin: de hoorn of de sjofar. Het is het luidst klinkend instrument van de oudheid. David deed de bazuin schallen voor zijn zoon Salomo (1 Koningen 1:34), de bazuin riep op tot het jubeljaar. (Leviticus 25:8-9) "8 Na verloop van zeven sabbatsjaren, na zeven maal zeven jaar, wanneer er negenenveertig jaren verstreken zijn, 9 moeten jullie op de tiende dag van de zevende maand de ramshoorn luid laten schallen. Op Grote verzoendag moet in heel het land de ramshoorn schallen." Het was specifiek de toon van de Sinai(Exodus 19:13), "ze gingen op naar de berg van JHWH en beefden van angst.." Bij Jozua stortte de muur van Jericho in bij het bazuin geschal (Jozua 6:1-20). Uiteindelijk horen we in de eindtijd hetzelfde geluid. Zacharias 9:14 kondigt de komst van de Messias aan "JHWH, de Heer, blaast de bazuin". Vandaar dat Paulus de verrijzenis laat gebeuren onder bazuingeschal (1 Korinthiërs 15:51-52: "51 Ik zal u een geheim onthullen: wij zullen niet allemaal eerst sterven – toch zullen wij allemaal veranderd worden, 52 in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk, wanneer de bazuin het einde inluidt. Wanneer de bazuin weerklinkt, zullen de doden worden opgewekt met een onvergankelijk lichaam en zullen ook wij veranderen.". Het zal dan ook niemand verwonderen dat in het boek openbaringen de engelen hun

Gezegend Gij, Heer, die inzamelt de verstrooiden van zijn volk Israël.

11. Doe terugkeren onze rechters als eertijds en onze raadgevers als in het begin en laat smart en zuchten van ons wijken. Wees Koning over ons, Gij Heer, Gij alleen, in verbondenheid en erbarmen, en doe de **gerechtigheid**¹³ met ons in het recht. Gezegend Gij, Heer, Koning, die gerechtheid en recht liefheeft.

12. En laat er voor de lasteraars geen hoop zijn en mogen alle boosdoeners in een oogwenk vergaan en zij allen worden uitgesneden. En de **hoogmoedige**¹⁴, ruk die snel

---

boodschap uit-bazuinen.

Zoals Jozua in Jericho het beloofde land inging droomt de biddende mens bevrijd te worden. Hij ziet de muren instorten zodat kwaad en onheil ontkracht worden. Het volk van God zal eenmaal ongehinderd samen weer de Heer dienen.. JHWH zal hen als een oost INZAMELEN... kaf en koren scheiden... We beleven een jubeljaar, economie, ecologie en gemeenschapszin vinden een harmonisch platform.

¹³ Gerechtigheid = *tsedaka*. Een sleutelwoord in de Joodse kontekst. Het recht kan nog hard zijn omdat het geen hart heeft, omdat het door de kortzichtige mens werd bedacht, omdat de mens de binnenkant van de andere niet ziet. Gerechtigheid is door JHWH geoordeeld en gecounterd.

(Heb. צְדָקָה; wordt soms vertaald als 'charity', caritas), omdat de Hebreeuwse stam de term "correct" suggereert. In de bijbel is het woord onder vele houdingen te rangschikken maar telkens in de context van JHWH zal in Zijn rechtvaardige goedheid die persoon "vroom" vinden (Genesis 15:6); "recht geard" (Amos 5:7;6:12); gerechtvaardigd in zijn klacht (II Samuël 19:29); en in verband met een daad, "rechtvaardige daden" (Rechters 5:11; I Samuël 12:7; Jeremia 51:10). In de kontekst van de feesten en de liturgie Rosh Ha-Shana en de Verzoendag is het "berouw", "ommekeer", "gebed", "weezin tegen het kwaad".

¹⁴ De hoogmoedige, de 'verwatene' is tegengesteld aan de kleine "de anawim", de nederige, de "arme" uit de acht zaligheden. Deze bede smeekt tot God om de *malshinim* ("de overdragers", de "informanten"),

uit, breek ze, werp ze terneer en breng ze ten val, snel, in onze dagen. Gezegend Gij, Heer, die vijanden breekt en hoogmoedige ten val brengt.

13. Over rechtvaardigen en over de getrouwen, over de oudsten van uw volk, het huis van Israël, over die overbleven van hun geleerden en over ons, worde uw **erbarmen**¹⁵ gewekt, Heer onze God. Geef goed loon aan allen, die zich in waarheid op uw Naam verlatene, en stel ons deel met hen, en nimmer zullen wij beschaamd staan, want op u verlaten wij ons. Gezegend zijt Gij, Heer, stut en toeverlaat voor de rechtvaardige.

---

alle vijanden, uit te schakelen en het regime van de arrogantie te ontzenuwen. Dit is de omstreden passage die de *Birkath ha-Miniem* ("Het gebed tegen de ketters") wordt genoemd. Hier is een delicaat begrip van de geschiedkundige context nodig om de passage recht te doen.

Uiteindelijk wordt er gevraagd opdat de zonde van Adam en Eva, de hoogmoed, in de wortel zou worden getroffen. Verlos ons van het kwaad.

¹⁵ Gezegend degenen waarin de gerechtvaardigde "de tsaddik", de vrome "chassid", die trouw "de tora" bestudeerd, betrouwen heeft want daarin ligt de zaligheid. JHWH's erbarmen overvleugelt en overschaduwet precies die mensen.

In Gods erbarmen zit zijn scheppende zorg. JHWH's erbarming is barmhartig, breed hartig, "als een moeder haar kind nog zou kunnen verwaarlozen, JHWH kan dat niet". רַחֲמוֹת /rahoem / *rèhem* zijn woorden met dezelfde stamletters RHM en verwijzen naar barmhartigheid en schoot, baarmoeder.

14. Keer in erbarmen terug naar Jeruzalem, Uw stad, en woon in haar, zoals Ge gesproken hebt; bouw haar, binnenkort in onze dagen, tot een bouwwerk voor altijd, en bereid in haar snel de **zetel van David**¹⁶. Gezegend zijt Gij, Heer, die Jeruzalem opbouwt.

15. De spruit van David, uw dienaar, doe die snel ontspruiten en zijn **hoorn verheffen**¹⁷ zich door uw bevrijding, want op uw bevrijding hopen we heel

¹⁶ De Messias verwachting van Israël had diverse accenten. Joden horen niet graag over dé Messias omdat Hij beschreven wordt als Herder, Priester, Koning, Profeet. Hier uiten ze het verlangen in de Messias Koning. David sprak tot hun verbeelding omdat hij Israël op de kaart bracht, maar ook omdat Hij JHWH een bezong, een lieveling was van JHWH, een uitverkorene. De geschiedenis vat samen:

"Na zeven jaren van aarzeling komen uiteindelijk de oudsten van Israël tot David in Hebron om hem als hun koning te erkennen. David vond nu de tijd gekomen om Jeruzalem op de Jebusieten te veroveren. Na de inname noemde hij haar Stad van David. De grootheid van David nam steeds meer toe. We zien enerzijds de koning van Tyrus, nl. Hiram = mijn broeder is hoog, een paleis voor David bouwen en anderzijds zien we weer dat de Filistijnen een paar oorlogen voerden toen ze vernamen dat David tot koning over heel Israël gezalfd was. David blijkt steeds de Here te raadplegen en de Here bracht de overwinning(en).

¹⁷ De hoorn kwam al ter sprake bij de bazuin.. Bijbels is de hoorn ook wel het symbool van macht. Psalm 112:9 spreekt over de machtige hoorn van JHWH. Psalm 18:3 zegt dat JHWH de rots, de burcht, het

de dag. Gezegend Gij, Heer, die de hoorn der bevrijding doet ontspruiten.

16. Heer, onze steun, Heer, onze God, spaar ons en erbarm u over ons en neem in erbarmen en welwillendheid ons **gebed**¹⁸ aan, want God, een hoorder van gebeden en smekingen zijt Gij. Laat ons, onze Koning, niet ledig van voor uw aangezicht terugkeren, want Gij **hoort** het gebed van uw volk Israël in erbarmen. Gezegend zijt Gij, Heer, die het gebed hoort.

17. Wees welwillend, Heer onze God, jegens uw volk Israël en hun gebed en doe de dienst terugkeren naar het binnenste van uw huis, en de vuuroffers van Israël en hun gebed neem die in liefde welwillend aan. Moge de **dienst**¹⁹ van uw volk Israël steeds naar **uw wil** zijn, en mogen onze ogen aanschouwen uw terugkeer naar Sion

---

schild en de hoorn is van Israël". Bij de bouw van het brandofferaltair worden de vier hoeken hoornen. Zij moeten met bloed bestreken worden. Amos 3:14 zegt dat de hoornen van het altaar van Betel zullen afgehouden worden. Deze symboliek gaf ook aan Mozes hoornen, maar daar gaat om een verkeerde interpretatie van de stralen die de kunstenaar bedoelde omwille van het contact dat Mozes had met JHWH.

¹⁸ Het is heel duidelijk niet JHWH heeft het gebed nodig, maar wij hebben gebed nodig. In het eerste verbond is het duidelijk JHWH luister naar gebeden: we zien het bij Noach, we zien het bij Mozes. Al moeten enkele medemensen zijn armen helpen ophouden bidden "werkt". Wat in dit gebd ook altijd weer duidelijk is. JHWH wordt benadert als Degene die in erbarmen "luistert"/"hoort".

Luisteren in het Hebreeuws: actief weet hebben (empathisch) en gevolg geven. Het "sjema", "luister Israël.. " verklaart dat luisteren gebeurt met "geheel je hart, je ziel en al je krachten". Dit is ook de betekenis van de doosjes in de gebedsriem dicht bij het hart, aan de biceps en aan het voorhoofd. Zo luistert Israël naar de Ene. Daarin volgt Israël Zijn Schepper...

¹⁹ De dienst = de *avoda* d.i. de liturgie, in het Eng. 'workship', de "λαοσ ουργος" wat het volk voor God doet en God voor het volk.

in erbarmen. Gezegend zijt Gij, Heer, die zijn **Inwoning** terugvoert naar Sion.

18. Wij danken U, dat Gij zijt de Heer onze God en de God van onze vaders, voor altijd en immer. Rots van ons leven, schild van onze bevrijding, dat zijt Gij van geslacht tot geslacht. Wij danken U en vertellen uw lof voor ons leven dat overgegeven is in uw hand, voor onze zielen die zijn toevertrouwd aan U, voor uw tekenen die elke dag bij ons zijn en voor uw wonderen en goedheden te allen tijde, 's avonds, 's morgens en 's middags. Goede, uw erbarmen houdt niet op; Barmhartige, uw weldaden nemen geen einde; van oudsher hopen wij op U. En voor dit alles zij uw Naam **gezegend en verheven**, onze Koning, steeds voor altijd en immer; alle levenden zullen U **danken**, séla, en uw Naam in waarheid **loven**²⁰. God, onze bevrijding en onze hulp, séla. Gezegend Gij Heer, Goede is uw Naam en het is heerlijk U te danken.

De Joodse spiritualiteit heeft een geheel van aanbevelingen die hierbij horen. De stam van het woord *avoda* verwijst naar *ebed*, dat is het woord dat vaak als slaaf, en dan als dienaar wordt vertaald. In feite is het een dienst voor een (absolute) heer. Zo ook wordt het woord gebruikt voor de Lijdende Dienaar in Deutero-Jesaja: "het Lam dat ter slachtbank wordt geleid".

De verwijzing naar de Inwoning "shechina", JHWH die in het Heilige der Heilige meeging, woonde onder hen brengt ons inderdaad in die sfeer waar JHWH dagelijks gediend werd in Zijn 'tabernakel' (tent).

²⁰ Prijzen, loven en danken is de hoogste vorm van gebed.

Bij de dank hoort een tijd van bezinning. De sela wordt soms vergeleken met een 'korf'. Daar hou je bij stil en daar verzamel je al je energie om te overwegen. Er is zoveel om te danken 's avonds, 's middags en 's morgens.

19. Stel **vrede**²¹, goedheid en zegen, genade, verbondenheid en erbarmen over ons en over heel uw volk Israël. Zegen, onze Vader, ons allen als één in het licht van uw aangezicht, want in het licht van uw aangezicht hebt Ge ons gegeven, Heer onze God, de *Tora* des levens en de liefde der verbondenheid, gerechtigheid en zegen, erbarmen en leven en vrede. En goed is het in uw ogen om uw volk Israël te zegenen te allen tijde, elk uur, met Uw vrede. Gezegend Gij Heer, die zijn volk Israël zegent met vrede.

DE KEUZE VAN DE NAAM

Bij de joden is het gebed een *mitswa*, een gebod, van God. De tekst van het hoofdgebed is in de loop van de eeuwen met zorg samengesteld. Driemaal per dag bidt men het *staande*, met het gelaat in de richting van Jeruzalem. Het hoofdgebed draagt een aantal namen:

1. *Tefilla* = gebed. Dat woord betekent gewoonweg 'gebed'. Het woord *tefilla* kan natuurlijk voor alle gebeden gebruikt worden. Toch wordt voor het hoofdgebed de uitdrukking *tefilla* zonder nadere aanduiding gehanteerd, omdat het in de synagoge 'het gebed bij uitstek' is.
2. *Amida* = staan. Dit woord duidt de houding aan waarin het hoofdgebed altijd gebeden wordt, nl. de staande.
3. *Sjemone esree* = achttien. Deze naam heeft het hoofdgebed te danken aan het aantal beden waaruit het

---

²¹ De zegen waar Israël uiteindelijk om bid is de vrede. Het *sjaloom* dat zoveel betekent als "alle goeds": ecologisch, economisch en sociaal, in alle dimensies persoonlijk, gemeenschappelijk en bovennatuurlijk.

oorspronkelijk heeft bestaan, namelijk achttien. Vandaar de Nederlandse benaming 'Achttiengebed'. Hoewel het gebed in z'n huidige vorm uit negentien beden bestaat, heeft het de oorspronkelijke naam behouden.

EEN KLASSIEKE SYMFONIE OF SONATE

Deze bestaat in zijn meest afgewogen vorm uit drie delen. Eerst een opgewekt snel deel. Vervolgens een gedragen, langzaam, middendeel. Tenslotte een sprankelend en fris afsluitend deel *allegro - andante - vivace*.

Het Achttiengebed bestaat uit negentien *berachot*. Dit is het meervoud van *beracha* dat 'lofprijzing' of 'zegenspreuk' betekent. Met de benaming 'lofprijzing' voor de afzonderlijke beden raken we het hart van het joodse gebed. Het bestaat voor alles en boven alles uit lofprijzingen. Dat principe wordt in de joodse traditie bijbels gefundeerd.

Zo zegt Rabbi Simlai:

Altijd moet een mens eerst de lofprijzen van de Heilige - gezegend-zij-Hij - en dan pas bidden (vragen om wat hij nodig heeft). Hoe we dat weten? Van Mozes. Er staat immers (dat Mozes zei): 'En toen smeekte ik Hem' (Deut. 3,23). En er staat (d.w.z. Mozes leidt zijn bede aldus in): 'Heer God, Gij zijt begonnen Uw knecht Uw grootheid en Uw sterke hand te laten zien; welke God is er in de hemel die zulke machtige daden doet?' (Deut. 3, 24). En pas dan staat er (Deut. 3,25): 'Laat me toch naar de overkant gaan om het goede land te zien'²².

(Babylonische Talmoed Berachot 32a)

Aan het principe van de lofprijzing wordt in het hoofdgebed volkomen de hand gehouden ook bij die beden waarin God iets gevraagd wordt, bij de vraaggebeden. Een joods gebed

²² *Babylonische Talmoed Berachot 32a*

bestaat dus nooit uit het alleen maar uitspreken van een vraag, een wens of een verlangen. In het *Sjemone esree* eindigen alle negentien beden met de zinsnede: Gezegend zijt Gij, Heer....

Hij wordt geprezen om zijn grote daden.

1. om de openbaring aan de vaderen.
2. om zijn machtige scheppingsdaden.
3. Zijn Naam worde geheiligd!

Het grote, gedragen, middendeel, 4-16 = een dertiental vraaggebeden. De eerste zes variaties slaan vooral op de *enkeling* en zijn heel *persoonlijk* van klankkleur.

Gevraagd wordt

- om kennis van of **inzicht** in Gods openbaring (4),
- om **bekering** (5)
- en om **vergeving** (6).

Ze worden gevolgd door drie beden, 7-9, die meer tastbare wensen aangeven. Gevraagd wordt

- om verlossing of **bevrijding** (7),
- om **genezing** van ziekte (8)
- en om **dagelijks brood** (9).

De volgende zes beden worden, de beden 10-15 hebben betrekking op de *gemeenschap*. Gebeden wordt

- om de **terugkeer** van de ballingen naar het beloofde land (10) en
- om het **herstel van recht** in het land door de **terugkeer van de rechters** (11).

Dan is er voor **ketters of goddelozen geen plaats meer** (12), maar

worden de rechtvaardigen beloond (13). Het toenemen in kracht van de melodie, wordt hoorbaar in de roep om de **herbouw van Jeruzalem** (14) en

de **komst van de Messias** (15). In het *tutti* klinken alle stemmen samen als *fortissimo*, met grote kracht, om verhoring gesmeekt wordt (16).

(*Babylonische Talmoed Berachot 34a*)

Met drie sprankelende thema's, die meer loven dan vragen, snelt de *sonate* naar het eind. De dankbaarheid voert bij het afscheid nemen de boventoon.

Dankbaar, omdat God door de inwoning bij zijn volk, de **dienst van zijn volk**, in de tempel, in het **gebed**, in het **doen van het gebod**, mogelijk maakt (17).

Dankbaar, omdat het heerlijk is God te mogen danken (18).

Dankbaar, omdat God Israël **vrede, goedheid en zegen** schenkt (19).

POSTLUDIUM

Tijdens het naspel op het *Sjemone esree* werken we in het kort nog twee thema's uit.

1. Moet dit lange gebed iedere dag in z'n geheel gezegd worden? Binnen de joodse traditie wordt deze vraag doorgaans bevestigend beantwoord. In later tijd, begin 3e eeuw n. Chr., wordt een verkorte vorm meer gangbaar..

2. Van één principe wordt bij de verkorte vorm echter nooit afgeweken. Het Achttiengebed moet het karakter van een *beracha*, een lofprijzing, blijven behouden (1-3) en (17-19).

Wie heeft het Achttiengebied gecomponeerd en wanneer? Het *Sjemone esree* is eigenlijk een schepping van het volk. Over een periode van ongeveer duizend jaar (vanaf ± 165 v. Chr.) heeft de tekst zich gevormd.

Vanuit het vrije gebed ontstonden in de twee centra van het Jodendom, Palestina en Babylonië, vaste gebedsformuleringen. Rabbijnenscholen hielden zich met deze teksten bezig en gaven richtlijnen over het aantal, de inhoud en de volgorde van de *berachot* of zegenspreuken. In de beide centra van het Jodendom kristalliseerden zich min of meer definitieve versies uit. Na verval van het Jodendom in Palestina raakte de Palestijnse versie in de vergetelheid.

De huidige tekst van het Achttiengebied stamt uit de Babylonische traditie. Via gebedenboeken is deze in twee versies over de hele wereld verspreid, nl. in de Asjkenasische of Hoogduitse versie, in Oost-Europa in gebruik, en in de Sefardische of Portugese versie, in Zuid-Europa en Noord-Afrika in gebruik.

In de latere edities wordt God altijd vervangen door Hemelen. Wat we ook in ons Onze Vader aantreffen. Het Rijk der Hemelen is het Gods Rijk. De Misjna Yoma 6:2 laat enkel aan de Hogepriester het gebruik van de Gods Naam toe op de Grote Verzoendag.

VADERONS (cfr. Avinoe)

De semitismen (rechtstreekse en onrechtstreekse invloeden van semitische talen, in casu het Hevreeuws-Aramees) in de Griekse tekst van het Onze Vader zijn zeer talrijk. (Hier werd de tekst van Mt. 6, 9-13 als basistekst genomen.) Dit heeft

geleid tot een onderzoek van de tekst in verband met de Hebreeuws-Aramese spreek- en denkwereld.

Enkele resultaten van dit onderzoek volgen hier. De Nederlandse tekst is niet zo zeer een vertaling dan wel een zo getrouw mogelijke weergave van een wetenschappelijk verantwoorde Hebreeuws-Aramese tekst.

VADERONS

Dient te zijn geheiligd naam-gij

Dient aanwezig te zijn het koningzijn-gij

Dient te geschieden wilsverlangen-gij

- a. De heiliging van de naam-gij : Vaderons of Vader-wij verwijst naar het bewust zijn van de alles overstijgende werkelijkheid van de intense liefde van de Vader (Av betekent vader en komt van liefhebben)
- b. Het koning-zijn verwijst naar het heersen over de volken met een mateloze goeddadigheid²³.
- c. Het uiteindelijke doel van het langten - cf.verlangen naar – van Vader-wij is het intense leven in eenheid met Hem²⁴ (cfr. Joh. 10, 9-10)
De samenvatting van deze drie brengt ons tot de Godsnaam Sjomeer. Hij die steeds waakt, wakker blijft om dat alles te verwezenlijken . (Sj – naam, M – rijk, R. wil) cfr.psalmsalm 121.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

Hier wordt de hertalingsmoeilijkheid van het Griekse : " ton arton.....ton epioesion" opgeheven door het verantwoorde gebruik van het Hebreeuwse Machar

²³ cf. psalm 117 (Hebr. Nummering).

²⁴ Joh. 10, 9-10.

dat verwijst , niet naar het statische heden doch naar het actie-gerichte heden – naar wat nadien komt ; het brood dat intensief-dwingend gevraagd wordt als voeding voor wat onmiddellijk komt en als voeding voor het bereiken van het uiteindelijke levensdoel.

Het opheffen der schulden

Zie de volle inhoud van dit woord bij de genezing van de lamme te Kafarnachoem :

Mt. 9, 1-8 / Mc. 2, 1-12 / Lc.5, 12-26 . Door het gebruik van de grammaticale " Avar"- (het is geweest – het zal geweest zijn) wordt ons vergeven in de voltooid toekomstige tijd.

En veroorzaak niet dat wij ingaan in

Dit dwingend vragen verwijst naar het relaas van het voorval te Refidiem (Exodus 17, 1-7) waar van God een bewijs werd gevraagd van zijn zorgende werking voor Israël. Het verwijst ook naar de noodzaak van eenvoudige helderheid in ons omgaan met de Satan de tegenstander (Mt. 4, 1-11) der immer verneint cfr. Goëthe.

Veroorzaak dat wij loskomen van de Rasja

Waar de Griekse tekst het accent legt op de intensiteit van het wegrukken (cfr. septuagint-Grieks) , legt het Hebreeuws-Aramese denken de nadruk op de veroorzakende werking van Jezus : Jehosjoea – Losmaking.

Dat " losmaken van" gebeurt ten opzichte van de Rasja die onrust veroorzaakt. Cfr. Joh. 8, 1-11 : de pericoop aangaande de overspelige vrouw waar Jezus geopenbaard wordt (in de Hebteeuws-Aramese versie) als diegene die rust veroorzaakt in de plaats van onrust.

Het tweede gedeelte met het geven van brood, het ons leiden - weg van de twijfel (aan Gods zorgende werking) en het losmaken van de Rasja blijkt na een algemene uiteenzetting een specificering te zijn van de werking van Vaderons op aarde.

De opvallend persoonlijk gerichte – dwingende - grammaticale vorm van dit tweede gedeelte van het gebed ten opzichte van de Avinoe lijkt enkel verklaarbaar door het feit dat het gebed van de Heer Jezus zelf komt en door Hemzelf werd aangeleerd cfr. Lc. 11, 1-2.